

Використання запропонованої моделі оцінки ризиків дозволяє потенційним інвесторам та розробникам прогнозувати можливі сценарії інвестиційного процесу і приймати обґрунтовані управлінські рішення щодо доцільності впровадження та реалізації проекту.

Список використаної літератури:

1. Недосекин А.О. Стратегический анализ инновационных рисков: монография / З.И. Абдулаева, А.О. Недосекин. - СПб : Изд-во Политехн. университета, 2013. – 150 с.
2. Мордовцев О.С. Прогнозування інноваційних ризиків з використанням нечітких множин / І.А. Федоренко, А.С. Мордовцев, В.О. Мясников // Проблеми економіки. – 2017. – № 1. – С. 447-456.
3. Пегат А. Нечеткое моделирование и управление / А. Пегат; пер. с англ. – 2-е изд. – М.: БИНОМ. Лаборатория знаний, 2013. – 798 с.
4. Андренко Е.А. Прогнозирование инвестиционных рисков в условиях неопределенности / Е.А. Андренко, А.С. Мордовцев, С.М. Мордовцев // БізнесІнформ. – 2017. – № 4. – С. 113-118.

КОНЦЕПЦІЯ ОЦІНКИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ

Бєлоус Н. Д., канд. екон. наук, доцент, Київський національний торговельно-економічний університет, м. Київ

Формування дієвого послідовного механізму оцінки системи економічної безпеки на основі оцінки її складових із урахуванням факторів, що впливають на їх захист, є важливим етапом для реалізації антикризових заходів вітчизняних підприємств. Необхідно зауважити, що проблема оцінки економічної безпеки суб'єктів бізнесу знаходиться у площині наукового дослідження сучасних проблем розвитку суб'єктів бізнесу. Відсутність єдиного наукового підходу щодо послідовного механізму оцінки економічної безпеки підприємств, її складових та факторів, що впливають на їх формування потребують подальшого дослідження і обґрунтування задля практичного застосування.

Сучасна потреба вітчизняних підприємств у реалізації ефективної системи економічної безпеки підкреслюють актуальність зазначеної проблематики, а розробка послідовного механізму її оцінки на основі сучасних реалій функціонування суб'єктів бізнесу обумовлюють мету дослідження.

В сучасній науковій літературі розрізняють наступні підходи щодо методики оцінки економічної безпеки: визначенням стану збереження комерційної таємниці; визначенням через господарські ризики; метод сканування внутрішнього та зовнішнього середовищ через оцінку їх параметрів та динаміку змін шляхом побудови «ланцюгових явищ»; на визнанні значення розширеного відтворення капіталу підприємства для додержання його інтересів та їх узгодженні з інтересами суб'єктів зовнішнього середовища[4]. Як свідчать попередні дослідження, існуючі підходи щодо методики оцінки економічної безпеки підприємства ґрунтуються на підходах щодо визначення та сутності

самого поняття «економічна безпека підприємства». Проведені дослідження щодо сутності економічної безпеки підприємства дозволяють нам узагальнити власне визначення досліджуваного поняття. Економічна безпека підприємства – це комплексна система заходів суб'єкта господарювання, що направлена на забезпечення його конкурентоспроможності в умовах дестабілізації діяльності під впливом внутрішніх та зовнішніх факторів[1].

На наш погляд, існуючі підходи щодо методики оцінки рівня економічної безпеки не є досконалими та мають як певні переваги так і недоліки. Запропоновані підходи не дають чіткого розуміння про рівень економічної безпеки, що існує на підприємстві, оскільки вони або оцінюють переважно ефективність функціонування суб'єктів господарювання, або, навпаки, оцінюють переважно рівень ризиків на небезпек.

Механізм оцінки системи економічної безпеки пропонуємо сформувати у декілька етапів:

1. Етап планування та підготовки до процесу оцінки системи економічної безпеки (визначення мети та завдання системи оцінки; визначення сфери оцінки; формування критеріїв оцінки; визначення методів оцінки).

2. Етап здійснення-реалізації оцінки економічної безпеки (оцінка складових та загальна оцінка системи економічної безпеки).

3. Етап підсумків та розробки заходів щодо підвищення ефективності та усунення негативних чинників в системі економічної безпеки підприємств (оцінка та аналіз одержаних результатів, захист «слабких» ділянок, розробка пропозицій щодо підвищення ефективності системи економічної безпеки).

На першому етапі «планування та підготовка» необхідно сформувати мету зазначеної оцінки. Мета оцінки може корегуватись відповідно до особливостей функціонування конкретного підприємства, організаційних, галузевих, виробничих тощо. Відповідно до мети встановлюється періодичність та тривалість проведення оцінки, а також сфера охоплення оцінки. Так, відповідно до особливостей діяльності оцінка окремих складових може проводитись частіше ніж інших. В промисловості, наприклад, при виробництві окремих видів продукції зберігається певна сезонність, особливого значення при якій надається захисту та ефективності використання ресурсів саме в цей проміжок часу. В інфляційні періоди, а також при здійсненні зовнішньо-економічної діяльності особливого значення набувають загрози та ризики від курсових різниць чи зміни правового поля здійснення такої діяльності. За цих обставин дана складова також потребує частішої оцінки ніж інші.

Важливим моментом на даному етапі є встановлення критеріїв оцінки, оскільки саме вони визначають ефективність самої оцінки. Вони можуть корегуватись та змінюватись, відповідно до потреб підприємств наприклад на рівні підприємств оцінку захисту інформаційної складової економічної безпеки суб'єктів господарювання, на наш погляд необхідно здійснювати у напрямках захисту її основних критеріїв та параметрів (модель СІА): конфіденційність; цілісність; доступність; апелювання; підзвітність; достовірність; автентичність. Оцінка зазначених критеріїв можлива із застосуванням різноманітних

спеціальних програмних продуктів, методів та підходів що є складними та кропіткими, як і сама інформаційна система. Однак, загальна оцінка заданих критеріїв оцінки, що має здійснюватись відділом економічної безпеки підприємств, на нашу думку, має бути доступною, зрозумілою та наочною. Тому важливою складовою на даному етапі є визначення методів оцінки[2].

На другому етапі «реалізації» механізму оцінки системи економічної безпеки здійснюється безпосередньо оцінка як окремих складових так і системи в цілому. В залежності від формування попереднього етапу, на підставі обраних строків проведення, методів та критеріїв відділ економічної безпеки надає оцінку ступеня захисту та ефективності функціонування економічної безпеки підприємства, задля підвищення його конкурентоспроможності.

На наступному кінцевому етапі «підсумків та аналізу», механізмом оцінки системи економічної безпеки підприємств передбачено усунення негативних чинників в досліджуваній системі. Зазначений етап передбачає оцінку та аналіз одержаних результатів, основним критерієм якого є дослідження факторів, які мали найбільший вплив на результат. На підставі аналізу факторів впливу відділу економічної безпеки необхідно розробити пропозиції щодо підвищення ефективності складових та системи економічної безпеки в цілому. Зобразимо схематично поетапний механізм системи оцінки економічної безпеки підприємств.

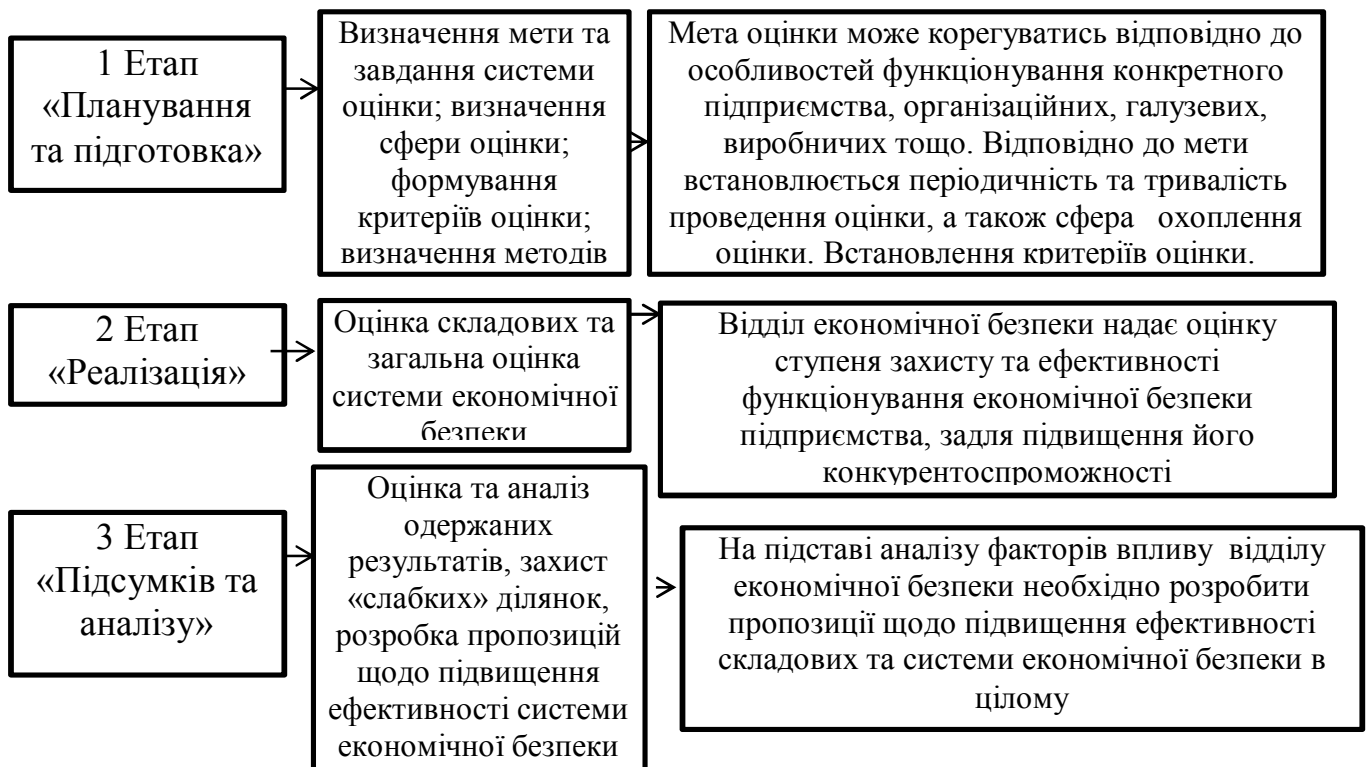

Рис. 1 - Поетапний механізм оцінки системи економічної безпеки

Аналіз досліджень у зазначеній проблематиці призводить до висновку, що оцінка економічної безпеки підприємства складається, передусім, із оцінки ефективності функціонування та захисту його складових[3]. Запропонований механізм, на нашу думку є послідовним, доступним, наочний та, насамперед

ефективний. Виконання умов кожного із зазначених етапів дозволить врахувати специфічні особливості кожного окремого підприємства: галузеві особливості організаційно-правові, технологічні та виробничі зокрема.

Висновки. Реалізація механізму оцінки системи економічної безпеки нами пропонується в три послідовні етапи. Кожен із зазначених етапів повинен врахувати специфічні особливості та сучасні реалії функціонування українських підприємств, промислових зокрема. Для здійснення оцінки системи економічної безпеки нами пропонуються кількісні методи, які є простими у обчисленні та наочними і доступними для сприйняття. Дані методи дозволять оцінити як кожен окрему складову так і систему економічної безпеки в цілому. Важливим моментом є визначення критеріїв оцінки, які нададуть змогу оцінити не тільки ступень захисту, а й ефективність використання, конкурентні переваги складових економічної безпеки.

Список використаної літератури:

1. Белоус Н.Д. Теоретичне узагальнення економічної безпеки підприємств // Вісник Хмельницького національного університету: Науковий журнал 2.2012, Економічні науки, – Хмельницький, 2012, № 2, Т.1 (186) Фахове видання
2. Белоус Н.Д. Теоретичне узагальнення складових та факторів формування економічної безпеки підприємств // Збірник наукових праць Вінницького національного аграрного університету. Серія Економічні науки. – Вінниця: ВНАУ, 2012. – Випуск 1 (56). – Том 3. Фахове видання
3. Гайдук І. С. // Економічний вісник університету. - 2016. - Вип. 28(1). - С. 33-40.
4. Гудзинський О. Д. Теоретичні аспекти формування обліково-аналітичного механізму менеджменту / О. Д. Гудзинський, Г. Г. Кірейцев, Т. М. Пахомова // Облік і фінанси АПК. — 2008. — № 3. — С. 89–93.

РОЗРОБКА СИСТЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРИ РОБОТІ З ПЕРСОНАЛОМ

Соловійов О. В., канд. екон. наук, доцент, Бродецький Д. І., магістр, Пашков Д. І., Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова, м. Харків

В сучасних умовах ринкової економіки України з особливою гостротою постає завдання забезпечення підприємницького середовища для розвитку відповідального бізнесу, захищеності прав та інтересів підприємців, демократизації соціально-економічних процесів. Вирішення цього завдання є важливим кроком задля досягнення сталого розвитку суспільства та економіки.

Українські підприємства змушені динамічно пристосовуватися до умов суспільно-політичної й економічної нестабільності, шукати шляхи вирішення проблем, які загрожують ефективному функціонуванню вітчизняних суб'єктів господарювання. Серед найважливіших із них є персонал, що відіграє ключову роль у конкурентоспроможності та ефективній діяльності будь-якої фірми. Найменша помилка, прорахунок, не кажучи вже про свідомий намір, або